

AZ
ALSÓ-LENDVAI

ÁLLAMSEGÉLYLYEL FENNTARTOTT

POLGÁRI FIU-ISKOLA

XX-ik

ÉRTESITŐJE

AZ

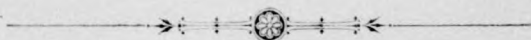
1891—92. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTE:

KISS DÉNES,

IGAZGATÓ,

ZALA-EGERSZEG.

NYOMATOTT BREISACH SÁMUEL KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1892.

I.

Adatok a tanintézet történetéhez.

Intézetünk a most záródó iskolai évvel fennállásának 20-ik évét töltötte be. Két évtized egy tanintézet életében nem tekinthető ugyan hosszú időszaknak, de mindenestre elégséges arra, hogy az intézet létjogosultságát, annak életképességét igazolja s fejlődése viszonyait feltüntesse. Értesítőnk szűk tere nem engedi, hogy az elmult husz év eseményeivel részletesen foglalkozzunk, mindamelllett nem tehetjük, hogy a fejlődési viszonyokkal összefüggő néhány mozzanatra ki ne terjeszkedjünk.

Alsó-Lendva városa Horvát- és Stájerország szélén nagy népes vidék természetes központja lévén, az abban felállított polgári iskola főleg nemzetiségi céloknak köszöni eredetét. Sajnos, hogy ebbeli magasztos hivatásának iskolánk fennállásának első időszakában nem igen felelhetett meg, mert jobbára csak városunk magyarajku lakossága vette azt igénybe, a vidék idegenajku lakosai aránylag nagyon kevés tanulóval szaporították növendékeink számát. Ily körülmények között a növendékek száma sem igen növekedhetett, s a teljes létszám hosszabb időn át 30—50 közt ingadozott. Az utóbbi években azonban, mint ezt már a mult évi értesítőben is jeleztük, ez irányban örvendetes fordulat állott be. Nem csak a növendékek száma szaporodik állandóan, hanem örvendetes a javulás abban a tekintetben is, hogy a vidéki tanulók száma az összes tanulók létszámához viszonyítva mindegyre növekszik. Mig pl. az 1887—88. tanévben a vidéki tanulók az összes létszámnak csak 32⁰/₀-át tették ki, a jelen évben ezen viszony 54⁰/₀-ot mutat. Ezen viszony állandó növekedése eléggé igazolja, hogy iskolánk a vidéken is mindegyre nagyobb tért hódít, s így

mindinkább megfelel azon czéloknak melyek létesülésére döntő befolyással voltak.

Nem hagyhatjuk azonban említés nélkül, hogy növendékeink szaporodása csak az alsóbb osztályokra terjed ki, az V. és VI-ik osztály, mint a legtöbb polgári iskolában, néptelenségben sinylődik. Ennek oka bizonyára abban keresendő, hogy tanulóink közül csak igen kevesen végzik el a VI-ik osztályt azon célból, hogy az ipari pályán nyerjenek alkalmazást; legnagyobb részük szakiskolákba lép át, erre pedig a IV. osztály elvégzéséről szóló bizonyítvány is elégséges. Sajnosan tapasztaltuk a mult évben, hogy az V. és VI. osztály elvégzése nem nyújtja növendékeinknek azon előnyöket, melyek a kétévi tanulással, s az ezen idő alatt a szülők részéről meghozott anyagi áldozattal arányban állanának. A két felső osztály fenntartása az állam részéről is nagy áldozattal jár, s így jólélekkel állithatjuk, hogy az V. és VI. oszt. helyett sokkal czélszerűbb volna, a város és vidéke érdekeit is sokkal jobban kielégitené az említett két osztály megszüntetésével aránylag csekély anyagi áldozattal felállítható felső leányiskola. Nem gondoljuk, hogy ezen iskola létesítésének legyőzhetetlen nehézségek állanának útjában; az illetékes körök — mint értesülve vagyunk — már foglalkoznak is az eszmével, s meg vagyunk győződve, hogy a kivitelre kedvező alkalmat nem fogják elszalasztani. Részünkről csak azon óhajunknak adunk kifejezést, vajha az életrevaló eszme minél előbb megtestesülést nyerhetne.

A beiratások augusztus 31-től szept. 2-ig bezárólag, a javító, felvételi és magánvizsgálatok pedig szept. 3-ik és 4-ik napján tartattak meg a következő eredménnyel:

Az I. osztályba beiratott összesen 33 növendék. Ezek közül 3 ismétlő, a többiek elemi iskolai bizonyítványuk, illetve felvételi vizsgálat alapján vétettek fel. A tantesület egyhangulag hozott határozatával a felvételi vizsgálat alól felmentette mindazon növendékeket, kik az elemi iskola VI-ik osztályáról mutattak fel bizonyítványt, vagy a IV. osztályt kitűnő vagy jeles eredménnyel végezték.

A II. osztályba 20, a III-ikba 19, a IV-ikbe 10, az V-ikbe 4, a VI-ikba 5 tanuló iratkozott be. A II. osz-

tályba 2 tanuló, a IV-ikbe 1, az V-ikbe 2 tanuló javító vizsgálat alapján, a többiek pedig az előző osztályról felmutatott bizonyítványaik alapján vétettek fel.

Ezek szerint a hat osztályba összesen 90 tanuló iratkozott be, vagyis 13-al több, mint az előző évben; a szaporodás 17⁰/₀.

Szeptember 5-én és 6-án a szegény tanulóknak tanönyvekkel leendő ellátására vonatkozó intézkedések tétettek meg.

A tanév ünnepélyes »Veni Sancte»-val szept. 7-én nyitattott meg. Az isteni tisztelet után az I. osztály termében összegyűlt növendékekhez az igazgató buzdító beszédet intézett, egyuttal felolvasta s kellőleg megmagyarázta az intézet rendtartási és fegyelmi törvényeit. Ugyanekkor közöltetett a növendékekkel a heti órarend is; a rendszeres tanítás azonban a közbeeső ünnep miatt csak 9-én vette kezdetét.

A tantestületben a lefolyt tanévben változás csak annyiban történt, hogy Kassai Nándor rajztanár, a ki az 1890—91. tanév második felében miniszteri engedéllyel külföldön tartózkodott, tanulmány utjáról a tanév elején visszatérván, helyettesítőjétől tantárgyait átvette. — Ugyanitt kell felemlitenünk, hogy Kristály Balázs s. tanár a nagymélt. vallás- és közokt. Miniszteriumnak 1891. évi december 4-én 51487. sz. alatt, Pataky Kálmán rend. tanár pedig 1892. évi január 16-án 53107/1891. sz. alatt kelt magas rendeletével jelen állásukban végleg megerősítettek.

Az egyes tantárgyak tanítására, a tananyag terjedelmére és beosztására nézve az 1879-ben kiadott miniszteri tanterv szolgált irányadóul. Ettől eltérés csak annyiban történt, hogy a helyi viszonyokra való tekintetből — egy régebben hozott, s a felsőbb hatóság által is jóváhagyott iskolaszéki határozat folytán — a németnyelv már az I. osztálytól kezdve tanított. A latin nyelv tanulására jelentkezett növendékek oktatását Gaál István és Gombás Elek helybeli segédlelkész urak voltak szívesek elvállalni.

Tantestületünk a tanítás és nevelés egyöntetű, összhangzó vezetésére nagy súlyt fektetett, az erre vonatkozó közös megállapodások a rendes havi értekezleteken történ-

tek. A tantestület ez évben 10 rendes és 4 rendkívüli értekezletet tartott. Ez értekezleteken tudomásvétel s hozzáalkalmazkodás végett az igazgató részéről előterjesztettek a felsőbb tanügyi hatóságoktól érkezett rendeletek, továbbá tüzetes megbeszélés tárgyává tettük a növendékek erkölcsi magaviselete s tanulásbeli előmenetele felett tett tapasztalatainkat, s ezek alapján állapítottuk meg azon intézkedéseket, melyeket a szorgalom és jó magaviselet fokozására czélszerűeknek tartottunk. Különös súlyt fektettünk arra, hogy a fegyelmezés és büntetés nemeinek alkalmazásában egyöntetűen járjunk el. Hogy ezt mennél biztosabban eszközölhessük, a büntetéseket — azok okainak feltüntetésével — e célra szolgáló külön könyvben feljegyeztük. Ezen eljárással nemcsak az egyöntetűséget mozdítottuk elő, hanem a bejegyzések a magaviseletből adott érdemjegyek megállapításánál is jó utbaigazitóul szolgáltak. Sajnos, hogy komolyabb természetű kihágással a testületnek két ízben is kellett foglalkoznia. A kellőleg alkalmazott szigorubb eljárásnak azonban meg volt a kívánt hatása nemcsak a kihágás elkövetőinél, hanem az arra hajlandósággal bíró többi növendékekénél is. Hogy a szülők gyermekeik előmenetele és magaviselete felől kellő tájékozást szerezzenek, karácsonykor és husvétkor a növendékek részére »Értesítők« adattak ki. Egyébiránt a tanulók feltűnőbb hanyagságáról s komolyabb kihágásairól a szülők szóval vagy írásban más időben is értesítették.

Tantestületünk a legnagyobb örömmel értesült Dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanfelügyelő urnak kir. tanácsosi czimmal történt kitüntetéséről, ugy tekintvén ezt, mint a népoktatás terén kifejtett önfeláldozó tevékenységének méltó jutalmát. A testület a kitüntetés felett érzett örömeinek nemcsak jegyzőkönyvileg adott kifejezést, hanem szeretve tisztelt tanfelügyelőjéhez üdvözlő iratot is intézett.

A tanórák látogatása a növendékek részéről általában kielégítő pontossággal folyt egész éven át; igazolatlan óramulasztás csak az alsó két osztályban, s itt is csak csekély számban fordult elő.

Az iskola egészségügyét tekintve, a lefolyt tanév

nem számítható a kedvezőbbek közé. A tanév elején városunkban és vidékén uralkodott vörheny és difteritisz miatt több növendékünk huzamosabb ideig volt kénytelen az iskolától távol maradni, sőt a szüreti szünidőt is 5 nappal meg kellett hosszabbítanunk. A ragályos betegség növendékeink közül is megkövetelte a maga áldozatát, elragadván közülünk Stein Jenő IV. o. tanulót, a kibeni intézetünk egyik legjobb magaviseletű és szorgalmas tanulóját, tanuló társai pedig kedves emlékü barátjukat veszítették el. A járványos betegség meggátlása céljából foganatosított óvintézkedések miatt elhunyt növendékünk temetésén az ifjuság nem jelenhetett meg, azonban kegyeletük adóját halottak napján rótták le, díszes koszorut helyezvén szeretett tanuló társuk sirhalmára.

Az iskola egészségügyi viszonyai a járványos betegség megszűntével sem igen javultak. Több növendékünket a betegség hosszabb időn át gátolta az előadások látogatásában, s a rövidebb ideig tartó betegeskedések szinte napirenden voltak. — A betegség a tanári testületet sem kímélte meg; két tagját pár hétig kellett betegség miatt helyettesíteni.

A vallás-erkölcsi érzület ápolására és fejlesztésére is nagy gondot fordított tantestületünk. A róm. kath. vallású növendékek vásár- és ünnepnapokon, s a szentségimádások napjain tanáraik felügyelete mellett részt vettek a reggel 8 órakor tartatni szokott isteni tiszteleten, s karácsonykor és husvétkor a szent gyónást és áldozást is elvégezték. Részt vett az ifjuság a tantestülettel együtt Ő Felsőge a király nevenapján, okt. 4-én, továbbá gróf Széchenyi István születésének 100-ik évfordulója alkalmával szept. 21-én tartott ünnepélyes isteni tiszteleten, nemkülönben Baross Gábor kereskedelmi miniszter és Klapka György honvédtábornok emlékére tartott gyászmiséken is.

A lefolyt tanévben két alkalommal iskolai ünnepélyt is tartottunk. Az elsőt szept. 21-én, gróf Széchenyi István születésének 100-ik évfordulóján, a másodikat pedig június 8-án, dicsőségesen uralkodó Királyunk megkoronáztatásának 25-ik évforduló napján. Mind a két ünnepélyen az igazgató, s Pataky Kálmán r. tanár beszédeket tartottak, az ifjuság pedig hazafias dalokat énekelt.

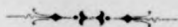
Murkovics János intézeti s. tanár által 3 évvel ezelőtt megnyitott ingyenes hegedü tanfolyamban a II. osztályból 8, a III-ból 13, a IV-ikből 3, az V-ikből 1, s a VI-ikből 4, összesen 29 növendék vett részt. Fogadja nevezett kartársunk önzetlen fáradozásáért ez uton is legbensőbb köszönetünket.

A társadalom érdekeltsége iskolánk iránt leginkább a jótékonyság gyakorlásában nyilvánult. A helybeli takarékpénztár, a hercegi uradalom főbérnöksége, s városunk áldozatkész közönsége mint iskolánk állandó jötevői sorába csatlakozott ez évben nagys. Dr. Mandel Pál ur, kerületünk új országgyűlési képviselője is, intézetünk ügyeinek lelkes támogatója, a ki iskolánk szegénysorsu és szorgalmas növendékei segélyezésére 105 frtot, pályamunkákra pedig 50 frtot volt kegyes adományozni. Mídon intézetünk jötevőiről a legbensőbb hála érzetével emlékezünk meg, egyuttal megjegyezzük, hogy a polgári iskola céljaira tett kegyes adományokat, s azok mikénti felhasználását a »Jótékonyság« rovatában részletesen fogjuk kimutatni.

A tantestület az iskola javára május 28-án igen jól sikerült tavaszi mulatságot tartott, melyen városunk intelligentiájának nagyobb része megjelent. A multság az intézet javára igen szép eredménnyel végződött; befolyt ugyanis 119 frt 35 kr., kiadatott 54 frt 25 kr. és így a tiszta jövedelem 65 frt 10 kr., mely összeg a helybeli takarékpénztárban »majális jövedelme« czimen a mult évben elhelyezett 69 frt 78 kr. összeghez csatoltatott.

Az iskolaszék részéről hivatalos kiküldetésben látogatásukkal szerencsétlítették iskolánkat a lefolyt évben Balogh Árpád, Brenner György, Bellosics János, Fuss Nándor, Dr. Király Mór és Pollák Lázár iskolaszéki tag urak, kik látogatósaik alkalmával tett tapasztalataikról a legközelebbi iskolaszéki gyűlésen tettek jelentést.

A tanévet bezáró vizsgálatok junius hó 18—25 napjain tartattak meg. Junius 26-án reggel, hálaadó isteni tisztelet után a bizonyítványok kiosztattak, s a tanév ünnepelesen bezáratott.

II.

Az intézet helyi felügyelete és külső vezetése.

Intézetünkre, községi jellegéből kifolyólag, a közvetlen helyi felügyeletet a polgári községi iskolaszék gyakorolja a magas Miniszterium által kiadott »Utasítás« értelmében.

Az iskolaszék tagjai:

Elnök: K. HAJÓS MIHÁLY ügyvéd.

Tagok:

1. Balogh Árpád, birtokos.
2. Bellosits János, birtokos, pénztárnok.
3. Brenner György, birtokos.
4. Fuss Nándor, gyógyszerész, gondnok.
5. Dr. Király Mór, járási orvos.
6. Kiss Dénes, a tantestület képviselője, jegyző.
7. Kiss Pál, esperes-plébános, alelnök.
8. Laubhaimer Oszkár, kir. közjegyző.
9. Pollák Lázár, kereskedő.
10. Ráth János, birtokos.
11. Schacherlsz Mózes, kerületi rabbi.
12. Sissovič Károly, hercegi tisztartó.

Az iskolaszék a lefolyt tanévben 10 rendes ülést tartott. Intézkedései közül kiemeljük a következőket:

Elintézte a szegény tanulók részéről tandijelengedés, tan- könyvekkel és rajzszerekkel leendő segélyezés végett benyújtott folyamodványokat. Felhívást bocsájtott ki a közönséghez, hogy a magukat élelmezni nem tudó szegény tanulók egyes családoknál ingyenes élelmezésben részesüljenek.

Megkereste a hercegi tisztartóságot, hogy a várba vezető külső lépcsőzet jó karba helyezettessék.

Dr. Ruzsicska Kálmán kir. tanfelügyelő urhoz kir. tanácsosi czimmal történt kitüntetés alkalmával üdvözlő iratot intézett.

Felterjesztést tett a nagymélt. vall. és közokt. miniszteriumhoz a helybeli takarékpénztár által a polgári iskola részére tett kegyes adományozások ügyében. A felterjesztés folytán a nagyméltóságú Miniszterium a kir. tanfelügyelőség útján a helybeli takarékpénztárnak az iskola céljaira tett adományaiért elismerését nyilvánította.

Tárgyalta a tantestület által hozzá intézett megkereséseket s az iskola látogatására havonként kiküldötte egyes tagjait.

Ugyanítt kell megemlékeznünk az iskolaépítés ügyéről is. Mint a múlt évi értesítőben közöltük, a nagyméltóságú Miniszterium rendelete folytán a kir. tanfelügyelőség az új iskolahelyiség tervét és költségvetését a kir. építészeti hivatal által elkészíttette. A tervet és költségvetést a kir. tanfelügyelőség azon felhívással tette át az iskolaszékhez, hogy a városnak az épület felemeléséhez való járulmánya az iskolaszék és városi képviselőtestület útján megállapíttatván, az erre vonatkozó határozat, illetve jegyzőkönyv további eljárás végett hozzá megküldessék. A város az építészeti költségekhez 15 éven át egyenlő részletekben törlesztendő 3000 frtot ajánlott meg. A képviselőtestület ezen határozataról szóló jegyzőkönyv az építkezésre vonatkozó többi iratokkal együtt a nagyméltóságú Miniszteriumhoz felterjesztetvén, azok 1892. évi ápril hó 3-án 54485/1891. sz. a. kelt magas leirattal azzal küldettek vissza, hogy »a kérelem ez idő szerint, fedezet hiányában, nem teljesíthető. A jövő évben az előterjesztés megújítandó.« A magas leirat rendelkezéséhez képest az iskolaszék a folyamodványt megújította, s abban az építkezésre szükséges összegnek az 1893. évi állami költségvetésbe való felvételét, s az építkezésnek már a jövő tavasszal leendő megkezdését kérelmezte. Bizunk a magas közoktatásügyi kormányban, hogy a felhozott indokokra való tekintetből az iskolaszék kérelmét magas figyelmére méltatni, s városunk közönségének rég táplált óhaját teljesíteni kegyes leend. Adja az Ég, hogy a jövő évi értesítőben már az építkezés megkezdéséről referálhassunk a nyilvánosságnak!

III.

Tantestület.

1. **Iványi Andor**, polgári iskolákra képesített rendes tanár, a IV. osztály főnöke, a természettudományi szertár őre, városi képviselő; tanította a természetrajzot az I. II. és III. osztályban, az egészségtant a III. osztályban, a természettant a IV. és V. osztályban, a vegytant az V. és VI. osztályban, a gazdaságtant a VI. osztályban; heti óráinak összege 21.

2. **Kassai Nándor**, polgári- és középiskolákra képesített rendes tanár, akad. festő, az I. osztály főnöke, a rajzszerktár őre, tanácskozmányi jegyző, az országos középiskolai tanár-egyesületnek tagja; tanította a szabadkézi rajzot az I—IV. osztályban, a mértani rajzot az I—VI. osztályban, a szépirást az I—III. osztályban; heti óráinak összege 24.

3. **Káposztás Ferencz**, polgári iskolákra képesített rendes tanár, okleveles tornatanító, a VI. osztály főnöke, a könyvtárak- és tornaszertár őre, az országos felső nép- és polg. isk. tan. egyesület tagja; tanította a magyar nyelvet a I. II. III. V. és VI. osztályban, s a tornászatot mind a hat osztályban; heti óráinak összege 22.

4. **Kiss Dénes**, igazgató, középiskolákra képesített tanár, iskolaszéki jegyző, az országos középiskolai tanár-egyesületnek, s a matematikai és physikai társulatnak tagja; tanította a számtant a III—VI. osztályban, a mértant a III. és IV. osztályban, a könyvvitelt az V. és VI. osztályban; heti óráinak összege 17.

5. **Kristály Balázs**, segédtanár, polgári iskolákra képesített tanár, a II. osztály főnöke; tanította a magyar nyelvet a IV. osztályban, a német nyelvet az I. II. és III. osztályban, a számtant és mértant az I. és II. osztályban; heti óráinak összege 20.

6. **Murkovics János**, segédtanár, a helybeli róm. kath. elemi iskola rendes tanítója, az V. osztály főnöke, a hegedű tanfolyam vezetője, a róm. kath. fel. tanítói járáskör elnöke; tanította a német nyelvet a IV. V. és VI. osztályban, s az éneket az összes osztályokban; heti óráinak összege 11.

7. **Pataky Kálmán**, polgári iskolákra képesített rendes tanár, a III. osztály főnöke, a földrajzi szertár őre, az orsz. felső nép- és polg. isk. tan. egyesület tagja; tanította a földrajzot az I—IV. osztályban, a történelmet a III—VI. osztályban, s az alkotmánytant az V. osztályban; heti óráinak összege 21.

8. **Gaál István**, helybeli róm. kath. segédlelkész, a róm. kath. vallású tanulók hitoktatója.

9. **Schacherlsz Mózes**, kerületi rabbi, az izraelita vallású tanulók hitoktatója.

VI.

A végzett tananyag vázlata s a használt tankönyvek.

1. Hit és erkölcstan.

a) *A róm. kath. tanulónál.*

I. II. osztály. Az eгри közép kátéből a parancsolatokról szóló rész. A bűnről s annak nemeiről. Az erényről és keresztény tökéletességről. A malasztról, hétszentségről és a szentelményekről. Hetenként 1 óra.

III. IV. osztály. Róder A. »Bibliai történetek nagyobb gyermekek számára« című tankönyvből: Az ó szövetség. Harsányi J. szertartásánából: A szentségek kiszolgáltatásánál előforduló szertartásokról. A különféle egyházi szentelésekről és megáldásokról. Hetenként 1 óra.

V. VI. osztály. Dr. Vappler A. »Katholikus Egély«-tankönyvéből, a harmadik fejezet. A kath. egyház isteni tekintélye. A kath. egyház isteni alapítása és vezetése, végeredményül kimutatva a kath. vallás igaz és üdvözítő voltát. Továbbá Horváth János »Katholikus Egyháztörténet«-éből, mind a négy korszaknak rövid foglalatja és jellemzése. Hetenként 1 óra.

b) *Az izraelita tanulónál.*

I. osztály. Történelemből: Izrael a királyság alatt Salamon dicsősége és haláláig. I. rész 1—10-ig. — Hittanból: Az Isten tulajdonságai. Hetenként 1 óra.

II. osztály. Történelemből: A birodalom szétesésétől Jár-mija prófétáig. II. r. 11—24-ig. — Hittanból: Az erkölcsi kötelességek és Isten iránti kötelességek. — Hetenként 1 óra.

III. osztály. Történelemből: A babiloni fogságból Sziracli példabeszédéig III. r. 37—56-ig.

IV. osztály. Történelemből: A maccabeusoktól a mostani korig. IV. r. 37—56-ig.

Hittanból a III. és IV. osztály a szertartásokat végezte. — Hetenként 1 óra.

V. és VI. osztály. Az imádságból több darabnak héberből magyarra való fordítása. — Hetenként 1 óra.

Tankönyv mind a hat osztályban Dr. Zsengeri Samu Hittani hármaskönyve.

2. Magyar nyelv.

I. osztály. Az értelmes és kellően hangsúlyozott olvasás gyakoroltatása, tartalmilag megmagyarázott néhány költemény megtanulása.

A mondat keletkezésének feltüntetése után különböző értelmű mondatok használata. A tő- és bővített mondat részei; a mondatrészekül használható szavak ragozása, tekintettel a helyes írásra. A név- és igeragok csoportosítása mondatrészek szerint. K. k. Király P. magy. nyelv. I. r. s Gyertyánffy dr. Kiss magy. olv. I. r. Hetenként 5 óra.

II. osztály. A határozók részletes tárgyalása után a független és függő viszonyban lévő összetett mondatok ismertetése. A többszörösen összetett mondat. K. k. Királyi P. magy. nyelv. II. r. s Gyertyánffy Dr. Kiss magy. olv. II. r. Hetenként 5 óra.

III. osztály. A rendszeres magyar nyelvtan tüzetes tárgyalása után a hangsúlyos verselés főbb vonásokban.

Írásbeli dolgozatul I—III. oszt.-ban szótagolt másoltatás, diktandó írás, egyes darabok tartalmának elbeszélése s kisebb leírások szolgáltak. K. k. Király P. Rendszeres magy. nyelv. s Gyertyánffy Dr. Kiss magy. olv. III. r. Hetenként 4 óra.

IV. osztály. Az egyszerű s szépírály kellékei s alkalmazásuk. Az anyaggyűjtés az anyag elrendezése, a kidolgozás. A leíró, elbeszélő, értekező s rábeszélő előadás ismertetése. Az időmértékes verselés főbb vonásokban. A tárgyi- és alanyi költemények rövid ismertetése. Írásbeli dolgozat anyagául részint különféle ügyiratok, részint leírások, elbeszélések szolgáltak, olvasmányul Arany »Toldi«-ja. K. k. Dr. Gööz József Magyar irálytana. Hetenként 3 óra.

V. osztály. A lyrai, epikai s drámai költészet csoportjába tartozó műfajok ismertetése. Az ujabbkori költők ilyenmü műveinek olvastatása tartalmi magyarázattal. E kor irodalom története. K. k. Dr. Gyulai B. »Irodalmi ismertetője« a költői műfajokhoz; Környei Dr. Boros munkája az irodalom történethez. Hetenként 3 óra.

VI. osztály. A költői műfajok elméleti részének átisméltése után kortjellemező darabok olvastatása időrendben. A lyrai, epikai s drámai téren működő írók irodalmi működésének méltatása. Az irodalom történet.

Írásb. dolgozatul V. VI. oszt.-ban különféle ok- s ügyiratok továbbá leírások, elbeszélések s értekezések készítetttek. K. k. mint az V. osztályban. Hetenként 3 óra.

3. Német nyelv.

I. osztály. A betűk ismertetése után az írás és olvastatás gyakoroltatása. Az egyszerű mondatalkotáshoz szükséges szótanulás az idetartozó alaktani szabályokkal. K. k. Graf J. Németnyelvtan I. r. Hetenként 2 óra.

II. osztály. Az egyszerű mondat kifejezésére szükséges alaktani szabályok folytatólagos ismertetése. Szó- és írásbeli fordításhoz szótanulás. K. k. Graf J. Németnyelvtan I. r. Hetenként 2 óra.

III. osztály. A múlt évek ismétlése, főnevek ejtegetése, elterések az ejtegetéseknél; a főnév esetei és a viszonzszó; az összetett főnevek; a tulajdonnevek ejtegetése; a melléknév, mint jelző; a melléknév fokozása; az igék hajtogatása a 3 főidőben; személyes névmás; birtokos névmás; az egyszerű mondat szórendje; fordítások szóbelileg és írásban, magyarból németre és viszont. — K. k. Graf J. Németnyelvtan és Gyakorlókönyv. I. r. Hetenként 3 óra.

IV. osztály. A harmadik osztályban eltanult tananyag általános ismétlése után a névmások és a számszó. A segédigék, a gyenge és erős igék teljes hajtogatása cselekvő és szenvedő alakban. Szó- és írásbeli fordítások magyarból németre és viszont. K. k. Graf J. németnyelvtan I. r. Hetenként 3 óra.

V. osztály. A nyelvtan ismétlése és bevégzése. Az összefüggő gyakorlatok fordítása németnyelvre. A német olvasmányok és költemények fordítása és előadása. Írásbeli gyakorlatok. K. k. Graf J. németnyelvtan és Felsmann »Deutsches Lesebuch« I. r. Hetenként 3 óra.

VI. osztály. Az ötödik osztályban eltanult tananyag alapján német olvasás elemzéssel és fordítással. Egyes költemények szavalása. Beszéd- és irálygyakorlatok. K. k. Felsmann »Deutsches Lesebuch« I. r. Hetenként 3 óra.

4. Mennyiségtan.

I. osztály. a) Számtan. A tizes rendszer. A négy alapművelet egész és tizedes számokkal. A számok oszthatósága. Legkisebb közös többszörös. A közönséges törtszámok négy alapművelete. A törtszámok kölcsönös átváltoztatása. Összevonások és szétbontások. Időszámítási feladatok megoldása. Példatárul: Barbierik T. számtan I. r. Hetenként 3 óra.

b) Mértan. Az egyenes vonal s ennek helyzetei a térben és rajzalon. Távolságok összehasonlítása s a 4 alapl művelet távolságokkal, távolságok mérése. A körvonal. — Körök és ívek összehasonlítása; a négy alapl művelet körivekkel: ivmérték. A szögek és ezek mérése. Egyenes vonalak kölcsönös helyzete a rajzalon. Szögpárok: mellék-, csúcs-, megfelelő-, váltó- és társszögek. Az idomokról általában; szimmetria. A háromszögek alaptörvényei és nemei. A négyszög és nemei. A sokszögek általában. Az idomok egybevágósága és hasonlósága, különös tekintettel a háromszögre. A területmértékek ismertetése s az egyenes vonalú síkidomok területszámítása, a közéletből vett gyakorló példákkal. Tankönyv: Suppan V. Rajzóló geometria. Hetenként 2 óra.

II. osztály. a) Szám-tan. Számolási előnyök és rövidítések. Rövidített sokszorozás és osztás. Az arányosság fogalma s a kettős tétel. — Az arányok és aránylatok s ezek alkalmazása az egyszerű hármasszabályra és százalékszámításra. Tankönyv: Barbierik T. Szám-tan II. r. Hetenként 3 óra.

b) Mértan. A kocka szemléltetése és rajzolásából kiindulva: a pont, a vonal és sík a térben. Hasábok, hengerek, gölök, kupok. A szabályos testek és a gömb. A testek szimmetriája, egybevágósága, hasonlósága, egyenlősége. A testek köbtartalma és felszíne, ide vonatkozó gyakorlati számításokkal. Testminták készítése lemezpapírból. Tankönyv: mint az első osztályban. Hetenként 2 óra.

III. osztály. a) Szám-tan. Összetett arányok és aránylatok. Összetett hármasszabály egyszerű következtetésekkel s az összetett aránylatokkal. Egyszerű kamatszámítás. Közép-határidő számítás. Egyszerű és összetett arányos osztás (társasági szabály.) Elegyítési számolás. Lánccszabály. Tankönyv: Barbierik T. Szám-tan III. r. Hetenként 2 óra.

b) Mértan. Egyenes vonalú síkidomok adott arányban kisebbitett másolása s ennek alapján főképp a háromszögek congruentiája és hasonlósága. A középponti és a tengely szimmetria alaptételei. A síkidomok szerkesztése meglevő adatok alapján. Az idomok átalakítása és osztása, egyenlő és arányos részekre. A körtan kibővítése. Tankönyv: Dr. Császár K. Szerkesztő Planimetria. Hetenként 2 óra.

IV. osztály. a) Szám-tan. Az arany és ezüst súlymértékei, finomsága és értékszámítása. A hazai és ránc nézve fontosabb külföldi államok valutája és vert pénzei ismertetése az ide vonatkozó számításokkal. A helyi és idegen váltók leszámolása. Fizetés küldött és intézett váltóval (rimessa és tratta.) Váltó kémlés. — Az algebrából: a 6 alaplűvelet és az első foku egy ismeretlenű egyenletek. Tankönyv: Barbierik T. Szám-tan IV. r. és Mauritz R. Algebra. Hetenként 3 óra.

b) Mértan, A tér felmérése és területének kiszámítása. A testek felületének és térfogatának kiszámítása, az algebra alkalmazásával a mértanra. K. k. Dr. Wohrab Fl. Szemléltető geometria. Hetenként 1 óra.

V. osztály. Szám-tan. Első foku egyenletek több ismeretlennel. Másodfoku egyenletek egy ismeretlennel. A logaritmus és alkalmazása. A számtani és mértani haladvány (progressio.) A kamatos-kamat számítása. Tankönyv: Mauritz R. Algebra. — Hetenként 3 óra.

VI. osztály. Kapcsolóstan. Valószínűségi számítás. Az egyszerűbb életbiztosítási számítások. Bankok ismertetése. Állam- és értékpapírok. Sorsjátékok. Törlesztési és járadék számítások. K. k. Dr. Lutter Nándor Betűszámtana. Hetenként 3 óra.

5. Könyvvitel.

V. osztály. Az egyszerű könyvvitel elméletileg és gyakorlatilag alkalmazva az iparra és kereskedelemre. A leltár, emlék-, pénztár-könyv, napló és főkönyv vezetése. K. k. Roller-Wittinger Könyvviteltana. Hetenként 1 óra.

VI. osztály. A kettős könyvvitel elmélete és gyakorlati alkalmazása különös tekintettel az iparra és kereskedelemre. Két havi üzletterv kidolgozása a francia módszer szerint. K. k. mint az V. osztályban. Hetenként 2 óra.

6. Természettudományi tárgyak.

a) Természettudomány.

I. osztály. Az őszi és tavaszi hónapokban növénytan (virágos növények és gombák); a téli hónapokban ásványtan (néhány kőzettel) természetes példányokon szemléltetve. K. k. Róth Növénytan és Ásvány-, kőzet- és földtan elemei. Hetenként 3 óra.

II. osztály. Állattan — jobbra természetes példányokon — szemléltetve. K. k. Róth S. Állattan elemei. Hetenként 3 óra.

III. osztály. Ásvány-, kőzet- és geologia; tavasszal növénytan (általános rész, virágosak meghatározása, virágtalanok ismertetése). — K. k. mint az I. osztályban. Hetenként 2 óra.

b) Egészség- és életmentés.

III. osztály. A levegő, lakás, ruházat, tisztaság, táplálék, munka, szokások, foglalkozási módok befolyása az egészségre. A betegekkel való bánásmód s a rögtöni balesetekben való első segélynyújtás módja. Közegészségügyi fontosabb szabályok tekintettel a gyakoribb járványos betegségekre. K. k. Dr. Széll L. Életmentés- és egészségtan polg. isk. számára. Hetenként 1 óra.

c) Természettan.

IV. osztály. Az erők. A testek egyensulya és mozgása. K. k. Kovács Fizika. Hetenként 3 óra.

V. osztály. A hő hatásai, terjedése és forrásai; csapadék-képződés. A delezesség és delezességi tünetek. A villamoság különféle gerjesztési módja, sajátosságai és alkalmazásai. A hang, ennek terjedése és visszaverődése; a zenei hang kellékei, erőssége, magassága és színezete. A fény, ennek visszaverődése, törése s az ezeken alapuló készülékek. K. k. mint a IV. osztályban. Hetenként 3 óra.

d) Vegytan.

V. osztály. A fontosabb nemfémes és fémes elemek, ezek élejei, chloridjai. A fontosabb savak, bázisok és sók; az atom és molekulásolyok értelmezése és alkalmazásai egyszerűbb vegytani feladatok kiszámítására. K. k. Balló M. Elemi vegyt. Het. 2 óra.

VI. osztály. Oxidáció. Szénhidrogének. szénhidratok, erjedés, alkoholok, egyszerű aetherek, aldegydök, savak, összetett aetherek, zsírok és alkalmazásaik; cyan-vegyületek; szerves aljak, mesterséges és természetes festékek; gyanták és balzsamok; proteinek. K. k. mint az V. osztályban. Hetenként 2 óra.

7. Földrajz és statisztika.

I. osztály. Magyarország részletes ismertetése, összekötésben a statisztikával. Magyarország függőleges tagozata és vízrajza. Az egyes vidékek természeti viszonyai, néprajza, tekintettel a lakosok főbb foglalkozásának ismertetésére. Az ország politikai földrajza, éghajlata, terményei, állatai és népei. Ausztria általános. K. k. Dienes Péter Egyetemcs földrajza. Hetenként 2 óra.

II. osztály. Ausztria ismertetése után Európa egyes államainak vízszintes és függőleges tagozata, azok éghajlata, terményei és műveltségi viszonyai. Európa kedvező partfejlődése, s ennek befolyása a kereskedelem és műveltség előhaladására. Európa nagysága, éghajlata, terményei, népei. Ázsia általános. K. k. mint az I. osztályban. Hetenként 2 óra.

III. osztály. Amerika részletes, Afrika és Ausztrália általános ismertetése, azok vízszintes és függőleges tagosulata, éghajlata, terményei, műveltségi állapotai és politikai földrajza. A felfedezések rövid története. K. k. mint az I. osztályban: Het. 2 óra.

IV. osztály. A föld felületének általános ismertetése. A matematikai földrajz elemei. K. k. mint az I. osztályban. Hetenként 2 óra.

Térképrajzolás mind a négy osztályban.

8. Történelem.

III. osztály. A magyarok történetének rövid áttekintése. A vérszerződés, honfoglalás s annak világtörténelmi fontossága. A keresztény vallás fölvétele s annak jelentősége. Az egyes uralkodóházak története tekintettel a tudomány, műveltség és alkotmány fejlődésére. A mohácsi vész s annak okai. Erdély különállása s annak jeletősége a vallás és nemzeti szabadság érdekében. A pragmatika sanctió. A nemzet haladása az újabb időben a szellemi és anyagi téren. K. k. Horváth-Marczali Magyarország története. Hetenként 2 óra.

IV. osztály. Óskori műveltség. A keleti népek történelme után a görögök s rómaiak történelme. A kereszténység alapítása és elterjedése. A népvándorlás s az újabb államok keletkezése.

Mohamed működése s tanának elterjedése. A pápaság és császárság küzdelmei. A kereszties háboruk okai s következményei. Francia, Angolország története főbb vonásokban. A Habsburgok a középkor végén. K. k. Ribári-Varga. Világtört. Hetenként 3 óra.

V. osztály. Európa történelmének folytatása a legujabb korig, nevezetesen: A fölfedezések, a reformatió, a vallási és nemzeti háborúk, a fejedelmi absolutismus kora, az amerikai szabadságharc, a francia forradalom és Napoleon kora. Továbbá az újabb forradalmak és az állami újabb alakulások történelme. K. k. mint a IV. osztályban. Hetenként 3 óra.

VI. osztály. A pogány korszak, a kereszténység és királyság behozatala és szervezete; a régi és új rend küzdelme, az új rend megszilárdulása; Magyarország két császárság között. Az állam egységének lazulása; átmenet a hűbériségbe. Magyarország mint keleti nagyhatalom, a szláv és német befolyás, a török elleni küzdelmek. Mátyás kora. A köznemesség és főnemesség küzdelme; az ország hanyatlása, 1526. Az ország darabokra való bomlása, a török hódoltság befolyása. Erdély, mint a nemzetiség, alkotmányosság és szabad vallásgyakorlat előharczosa. Az uralkodóház központosításra törekvő politikája. Az ország területének visszaszerzése; az alkotmány biztosítása. Reformok, a nemzet és dynastia kibékülése. Az alkotmányos reformok által való újjászületés. K. k. Varga O. A magyarok oknyomozó történelme. Hetenként 3 óra.

9. Alkotmánytan.

V. osztály. Az államok kormányzása. A magyar államról és a magyar nemzetről. A királyi hatalomról. Az ország kormányzata, a törvényhatóságok. A községek önkormányzata. Az igazságszolgáltató hatalomról. Magyarország és Ausztria között levő államjogi viszonyról. Továbbá a honpolgári közjogok és kötelesek s végül a magán- és büntetőjog alapvonalai főbb vonásokban. K. k. Csiky K. A hazai alkotmány és jogismeret alapvonalai. Hetenként 2 óra.

10. Gazdaságtan.

VI. osztály. A szerves élet feltételei; a talajról, vetésforgásról és trágyázásról; a növények kezeléséről általában. Az állattenyésztésről röviden. Hetenként 1 óra.

11. Művészeti tárgyak.

A) Rajzolás.

I. osztály. a) S a b a d k é z i r a j z. Egyenes és görbevonalu elemi diszitmények tollrajza sraffirozással; később fokozatos színezési gyakorlatok. Hetenként 3 óra.

b) M é r t a n i r a j z. A szerkesztő síkmértan elemei. A rajzeszközök használati módjának megismertetése, az egyenes és görbe vonal, tekintettel származására, alakja és egymáshoz helyzeti viszonyára; merőlegesek és egyenközűek szerkesztési módja; a szög nemei és ezekkel való műveletek; síkidomok adott alkatrészeikből való szerkesztése. A körbe irt szabályos sokszögek rajzolása, szabálytalan sokszögek másolási módjai. Hetenként 2 óra.

II. osztály. a) *S z a b a d k é z i r a j z.* Tollrajz diszitmények lapminták után való szabadon rajzolása. Legegyszerűb máanderek, görög és mór izlésű szalagdiszek másolása és színezése. Het. 2 óra.

b) *M é r t a n i r a j z.* 1. A szerkesztő síkmérfan folytatása, csillagidomok s a legfontosabb érintési feladatok; a kupmetszetek valamint a kerekények és csigavonalak szerkesztésének különféle módjai. 2. Az ábrázoló mérfanból az orthogonális projectió elemei, a tér megismerttetése.*) A síkrendszer, a pont és vonal képe minden helyzetben; egyenes és görbe vonalú síkidomok ábrázolása többféle helyzetben. A sík ábrázolása; az egyenes nyomainak meghatározása: különböző helyzetű egyenes — továbbá párhuzamos és metsző egyeneseken keresztül való síkfejtés, végre síkok metszése. Hetenként 3 óra.

III. osztály. a) *S z a b a d k é z i r a j z.* Stylszerű síkdiszitmények polychrom színezése, mozaique, intarsia és szőnyeg-minták másolása, arányos nagyítás vagy kisebbitéssel. Hetenként 2 óra.

b) *M é r t a n i r a j z.* A derékszögű vetülettanból a II. oszt. tananyagának rövid összefoglalása és ismétlése. Egyenes és ferde mérfani testek ábrázolása, síkkal való metszések; a metszési idomok valódi nagyságának meghatározása. Egyenes vonalnak mérf. testekkel való átdőfés pontja. Forgási testek, éles és tompa menetű csavar. A testek áthatása és hálózatának lefejtése.**) Hetenként 2 óra.

IV. osztály. a) *S z a b a d k é z i r a j z.* Magyar stylú elemek és diszitmények, különféle izlésű szabad decoratiok, nehezebb szalag- és mozaique-diszek megfelelő színezéssel; plasztikus ornamentek szén- és krétarajzai, lapminták után; végre mérfani testek, oszlop-lábak stb. főszörfvényeinek rajza a távlattani ismeretek felhasználásával. Hetenként 3 óra.

b) *M é r t a n i r a j z.* 1. Árnyszerkezettan. A fénysugár iránya, a pont, vonal, egyenes és görbevonalú síkidomok; valamint a szögletes és gömbölyű testek és testesoportozatok ön- és vetett árnyékai; csúcsán álló gúla, kup- és különféle fülkék belső árnyéka. 2. A távlattanból a síkrendszer, alap-, közép- és lát-határvonal; fősugár-, szem-, táv- és enyészpontok megismerttetése, kísérletekkel és példákkal magyarázva szemléltető távlattani készülőkek segítségével. A pont, vonal, síkidomok, parquettek távlattani ábrázolása az áthatási és távmetszési módszer szerint. Könnyebb szabad távlattani elemi feladatok megfejtése, végre a távlati árnszerkesztés ismerttetése. Hetenként 2 óra.

V. osztály. *M é r t a n i r a j z.* Nagyobb építészeti részletek, mint a képsíkkal párhuzamos és szöglet képző, ívesen összekötött oszlopsorok, fagerendák, hengeres kut, lépcsőzet stb. távlati rajza, árnyékszerkesztéssel és az aquarell festés alkalmazásával. Het. 3 óra.

*) Minden feladat, mielőtt rajzoltatott, szemléltető eszközön a térben be lett mutatva és alaposan megmagyarázva.

***) Az előadott példák egy részét a növendékek házi feladatkép is készítették.

VI. osztály. Mértani rajz. Építészeti és géptani alap- és homlokzat rajzok lépték (mérték) szerinti rajzolása az aquarell festés alkalmazásával. Vignola oszloprendszerei; a toscan-, dór-, jón-, korinth- és római rendszer ismertetése. Hetenként 3 óra.

B) Szépirás.

I. és II. osztály. Magyar és német folyóírás ütem szerint. Hetenként 1—1 óra.

III. osztály. Ronde-írás: a kis és nagybetűk megismertetése, valamint begyakorlás a fractur-, gót- és egyéb írásnemekben, Vajda módszere szerint. Hetenként 1 óra.

C) Ének.

I. osztály. Énekgyakorlatok az első három hangtól fogva a teljes C dur scáláig — ide értve a szokottabb ütenynemeket, a negyed-, fél-, egész- és nyolczad hangjegyeket. — Hangjegyírás. Egy- és kétszólamu magyar népdalok éneklése. Hetenként 1 óra.

II., III., IV., V., VI. osztály. A hangnemek ismertetése. A hangközök- és hangzatok gyakorlása. Alakító- és előadó jelek. Három- és négszólamu kardalok. Hetenként 1 óra.

12. Testgyakorlat.

Az I. II. osztályból álló csoport gyakorolta a sorakozást, igazodást, nyitódást, zárkozást, fordulatokat, kanyarodásokat s rendekbe fejlődést helyben s menésközben.

A III., IV., V., VI. osztályból álló csoport gyakorolta a kettős rendekbe fejlődést helyben és menésközben. Végül mindkét csoport az egyszerű s összetett szabadgyakorlatokon kívül a szertornázást is gyakorolta. Hetenként 1—1 óra.

V.

L e l t á r.

A) Könyvtárak.

I. A tanári könyvtár e tanévben a következő művekkel gyarapodott.

a) Ajándékozás útján: a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól, a »Néptanítók Lapja« 1892. évfolyama; Guttmann Lajos urtól, Kautz Gyula »A nemzetgazdaság különös tanai« s a »Ludovica Academia« közlönyéből az 1873—74., továbbá az 1876—81. évfolyamai.

b) Bevásárlás útján: Schmidt Sándor, A drága kövek. — Gothard Jenő, A fotografia. — Gindely, Bethlen Gábor és udvara. — Fraknoi, Hunyadi Mátyás király. — Thaly K., Tanulmányok a Rákóczy-korból. — Pillitz, Minőleges analitikai vegytan. — Cserey, Növényhatározó. — Reichenhaller, Műszaki vegytan. — Beóthy Zs., A tragikum. — Ezen művek a mult tanévi könyvtáraltalányból szereztek be.

Az idei általányból a tanári könyvtár részére a következő műveket szereztek meg: Dr. Csiky Kálmán, A hazai alkotmány és jogismeret alapvonalai. — Reclus, A hegyek története. — Heller Ágost, A fizika története a XIX. században. — Emlékkönyv a természettudományi társulat félszázados jubileumára. — Horváth Mihály, A magyarok története. — Dr. König Gyula, Analízis. Bevezetés a matematika rendszerébe. — Dr. Ferdinandy Gejza, Magyarország közjogi viszonya Ausztriához és annak történeti fejlődése. — Greguss Ágost, A balladáról és egyéb tanulmányok. — Marczali Henrik, A legujabb kor története. — Pallas irod. és nyomd. részvénytársaság Magyar Lexicona (17 kötet). — Folyóiratok és szaklapok: Középiskolai tanáregyesületi közlöny 1891—92. évf. — Polgári iskola 1892. évf. — Felső nép- és polg. iskolai közlöny 1892. évf. — Magyar tanítóképző 1892. évf. — Népnevelők lapja 1892. évf. — Természettudományi közlöny 1892. évf. — Ugyanehhez Pótfüzet 1892. évf. —

II. Az ifjusági könyvtár a mult tanévi általányból a következő művekkel gyarapodott: Arany János, Buda halála. — Arany J., Toldi, Toldi szerelme, Toldi estéje. — Vörösmarty M. Zalán futása, A két szomszédvár — Kemény Zs., Zord idő. — Jókai M.,

Az új földesur. — Kölesey F., Valogatott szónoki művei. — Továbbá a »Történelmi Könyvtár« 40 kros füzetéből 55 füz.

A jelen tanévi általányból pedig a következő művek szereztettek be: Tompa Mihály, Összes költeményei (4 köt.) — Vörösmarty Mihály, Epikai költeményei (2 köt.) — Eötvös Józsefnek, »A gondolatok«, »Magyarország 1814-ben«, »Nővérek«, »A falu jegyzője« cz. regényei. — Ezopus 300 meséje. — Madách Imre, Az ember tragédiája. — Carmen Sylva, A szenvedés földi vándorlása. — Ferry, A cserkésző. — De Gerando Antonina, Az emberiség jóltevői. — Carmen Sylva, Két világból. — Wildermuth Ottilia, Regék és elbeszélések az ifjúság számára. — P. Szathmáry Károly, Rosz asszony várat vesz. — Twain Mark, Tamás urfi kalandjai. — Jókai M., A khámok utóda. — Jókai, A nagyenyedi két füzfa. — Bonnet, A sziklás hegyvidék gyarmatosai. — Jáva pálmás partvidékein. — Regék és mondák. — Összesen 50 kötet 89 frt 50 kr. értékben.

III. A szegény tanulók segélykönyvtára részére az iskolaszék a következő tankönyveket szerezte be: Egri közép-katekizmus (1 péld.) — Roder, Bibliai történet (1 péld.) — Király P., Magyar nyelvtan (7 péld.) — Király P., Rendszeres magyar nyelvtan (5 péld.) — Gyertyánffy—Kiss, Magyar olvasókönyv I. rész (7 péld.) és III. rész (5 péld.) — Graf I. Német nyelvtan (14 péld.) — Roth S., Ásványtan elemei (13 péld.) — Róth S., Növénytan elemei (14 péld.) — Kozma Gyula, Rendszeres földrajzi atlasz (8 péld.) — Horváth—Marczali, Magyarország története (5 péld.) — Dr. Császár K., Szerkesztő plenimetria (2 péld.) — Dienes P., Egyetemes földrajz (8 péld.) — Suppan V., Rajzoló geometria (3 péld.) — Wohlrab Fl., Szemléltető geometria (1 péld.) — Dr. Gööz I., Magyar irálytan (2 péld.) —

Összesen 96 példány 79 frt 79 kr. értékben.

B) Szertárak.

I. A természettani szertár a helybeli takarékpénztár mult évi szives adományából s részben az ideiből a következő eszközökkel gyarapodott: Chromtelep, 20 elemmel, szánkakészülékkel s irányváloztatóval; mages-indukeziógép, villamos csengetyü fali billentyüvel, mikrofon, elektromotor, Berzelius lámpa (javítása), összesen 74 frt 20 kr. értékben. — A folyó tanévi költvégvetésbe felvett tanszeráltalányból pedig a következő fizikai eszközök szereztettek be: gyantapálcza, róka fark, gőzgépminta vízszintes kazánnal, villamos pörgettyü állványon, villanyeső állványon, Schmied-féle pörgettyü állványnyal és aczeltányérral, Rhumkorff szikraindítója, táveső három kihuzással, finom aneroid légsulymérő; összesen 62 frt 90 kr. értékben.

II. A vegytani szertár részére a következő anyagok szereztettek be: rectificált faeczet, nyers faeczet, jégeczet 100—100 gr.; pikrinsav (tisztá) 20 gr.; faszesz 100 gr.; szénkéneg 200 gr.; cal-

cium phosphát 100 gr.; Carbonid, carminpor (finom) 10—10 gr.; rézoxyd 20 gr.; ferrichlorid 500 gr.; fibrin vérből és növényből 2—2 gr.; alaktalan phosphor 20 gr.; tiszta borszesz (95⁰/₀) 1 liter; tizednormál nátron-lúg $\frac{1}{2}$ liter; normál oxalsav 200 gr.: normál sósav 300 gr.; indigóoldat 300 gr.; edények a fentebbi vegyszerekhez: 2 drb. főzőlombik lapos fenékkal, 2 drb. porcellán olvasztótégely. A vegyi szerek ára csomagolással 11 frt 10 kr.

III. A földrajzi szertár három térképpel gyarapodott: Gönczy Pál Ázsia és Afrika legujabb politikai térképeit a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól kaptuk ajándékba, a Kogutovicz Manó és Lóczy Lajos által szerkesztett »Magyar korona országai iskolai fali térképe« pedig vétel útján szerezte meg.

IV. Szegény tanulók rajzeszköztára. Beszereztetett 14 drb. rajzeszköz 28 frt; 33 drb. rajzsin 8 frt 58 kr.; 65 drb. háromszög 11 frt 76 kr.; összesen 48 frt 34 kr. értékben.

V. Régi pénzek és érmek gyűjteménye. Illés József III. osztályu és Kovács Elek IV. osztályu tanulók ajándékából egy drb. 1848-as papír frttal és 19 drb. réz és ezüstpénzzel gyarapodott.

A többi szertárak ez évben nem gyarapodtak.

C) Butorneműek, javítások és vegyesek.

Két drb. háromülékes pad 27 frt; egy háromülékes pad átalakítása 6 frt. — A rajzterembe egy új asztal 10 frt és 2 drb. szék 1 frt 20 kr. — 3 drb. ruhafogas 2 frt 60 kr. — 8 drb. ablakszem becsináltatása 3 frt 20 kr. — 20 drb. képbemetszés (a rajzterem számára) 9 frt 5 kr. — Gróf Csaky Albin miniszter és Szathmáry György min. tanácsos arcsképei az iroda számára 3 frt. — Apróbb lakatos munkákra 1 frt 65 kr. — Asztalos munkákra javításokért 3 frt 15 kr. — Vegyesneműekért 12 frt 60 kr. — Összesen 79 frt 45 kr.

VI.

A tanulók érdemsorozata az 1891–92. tanévről.

I. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve	Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számítan	Mértan	Természettan	Szabadkézi rajz	Mértani rajz	Szépíráás	Ének	Testgyakorlat	Szorgalom	Magaviselet
	Beck Ede	3	3	3	3	4	4	4	4	3	3	3	3	4	3
	Berényi Miklós	3	4	4	4	4	4	3	4	4	3	3	2	4	2
	Bisell Béla	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1	1
	Bognár Kálmán	2	3	3	2	2	3	2	3	3	2	2	3	3	1
5	Bozzai János				k	i	m	a	r	a	d	t			
	Csizmazia István				k	i	m	a	r	a	d	t			
	Dervarics Jenő	3	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	3
	Id. Deutsch József	1	2	1	2	1	2	2	2	2	1	2	3	2	2
	Ifj. Deutsch József	1	2	3	1	3	3	1	2	2	1	3	3	2	2
10	Düh István	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1
	Gyura József	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
	Helyes Géza	3	4	4	4	3	4	3	2	3	3	2	2	4	2
	Ivanics Ferencz	3	3	4	4	3	3	3	2	4	2	2	3	4	2
15	Kirnbauer Ferencz	—	3	4	3	4	4	3	4	3	3	3	2	4	2
	Kemenczey Károly	2	3	3	2	2	3	2	1	1	1	2	2	2	1
	Kodela József	3	4	4	3	3	3	4	4	3	2	2	3	4	2
	Kohn Lajos	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2
	Lencz Béla	2	3	4	3	4	4	4	4	4	3	2	2	4	2
20	Matók Kálmán				k	i	m	a	r	a	d	t			
	Mészáros Elek	—	2	3	2	2	2	2	3	3	3	2	1	3	1
	Németh István				k	i	m	a	r	a	d	t			
	Oslaj József	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1
	Petrik Zoltán	2	2	3	2	2	2	2	3	1	3	2	2	2	1
	Rádli Viktor	1	1	2	2	1	2	2	3	2	1	2	2	2	1
25	Schwarz Ödön	3	3	3	2	3	3	3	2	1	1	3	3	3	1
	Simon Elek	2	3	4	3	4	4	3	4	4	3	2	3	4	3
	Stausz József	3	3	3	3	4	3	3	3	2	2	2	3	3	2
	Stern Kálmán					b	e	t	e	g					
	Stessel Károly	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	2	3	2
30	Varga József	3	3	3	2	3	3	2	2	3	2	3	2	3	1
	Vogrincics József	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2
	Vogel Albert	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2
	Vörös Gyula	3	4	4	3	4	4	4	2	3	2	2	2	4	2

Javító vizsgálatot tehet: **Stausz József.**

Osztályismétlésre utasítatnak: **Beck Ede, Berényi Miklós, Helyes Géza, Ivanics Ferencz, Kirnbauer Ferencz, Kodela József, Lencz Béla, Simon Elek, Vörös Gyula.**

II. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve														
		Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Számtan	Mértan	Természetről	Szabakézi rajz	Mértani rajz	Szépíráás	Éneklés	Testgyakorlat	Szorgalom	Magaviselet
5	Barbarics János	3	3	4	4	4	4	3	4	4	3	3	2	4	3
	Both Lajos*	2	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2	3	3	2
	Czár János	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	4	3
	Deutsch Lajos	2	3	3	4	4	4	4	2	3	1	3	2	4	1
	Doma István	2	3	3	1	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2
	Fischer Albert	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2
	Gálics Ferencz*	3	4	4	3	4	4	4	2	2	2	2	3	4	3
	Gedeon Árpád	1	2	3	2	2	2	1	3	3	2	2	1	3	3
10	Kohn Ádolf	1	2	3	2	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2
	Kovács József*	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Krampatits Géza	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2	3	3	2
	Küronya István*	1	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	1	3	2
15	Milhofer Győző	3	4	4	4	4	4	4	3	4	3	3	4	2	
	Óriás János*	3	1	3	2	3	3	2	3	3	2	2	3	3	1
	Piszlinger János*	4	4	4	4	4	4	3	3	4	3	2	3	4	3
	Sáfár Gergely*	2	1	3	1	1	2	3	2	3	1	1	2	2	2
	Szücs Lajos	3	3	3	2	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2
	Tóth Ferencz				k	i	m	a	r	a	d	t			
	Wortmann Samu*	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	

Magánvizsgálatot tett **Márkus Lajos** a nagym. vall. és közokt. Miniszteriumnak 1891. augusztus 16-án 36226. sz. a. kelt magas engedélye alapján.

Osztályismétlésre utasítatnak: **Barbarics János, Czár János, Deutsch Lajos, Gálics Ferencz, Milhofer Győző** és **Piszlinger János.**

A *-gal jelöltek résztvettek az ingyenes hegedű-tanfolyamban.

III. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve																
		Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Számтан	Mértan	Természetrájs	Egészségтан	Szabadkézi rájs	Mértani rájs	Szépírás	Ének	Testgyakorlat	Szorgalom	Magaviselet
5	Angyán János*	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	2
	Brüll Adolf*	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	3	2	1
	Dervarics Elemér*	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	3	3	2
	Ehrenreich János*	3	2	3	3	3	2	2	3	2	3	2	1	1	1	3	2
	Freyer Mór	2	3	2	3	3	2	2	2	2	3	3	2	2	3	3	2
	Illés József*	2	3	3	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2
	Kolár Iván	2	3	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	3	2	2
	Kulcsár Károly*	4	3	3	3	3	2	3	3	2	4	4	3	3	3	4	2
	Márkus Lajos					k	i	m	a	r	a	d	t				
	Monda Alajos*	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2
10	Partsami János					k	i	m	a	r	a	d	t				
	Pollák Aladár*	1	3	1	2	2	3	3	2	1	2	2	2	1	3	2	1
	Safrán József*	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	1
	Sissovich Károly*	1	2	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	1	1	5	3
	Schwarz Nándor	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1
	Schwarz Rezső*	2	3	3	3	1	1	1	2	1	2	3	2	2	3	3	2
	Stern Albert*	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	4	3	2	3	4	2
	Susa Aladár*	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	4	3	2	2	4	3
15	Wendl Jenő	3	3	3	3	3	2	3	3	2	4	4	3	2	2	4	3

Javító vizsgálatot tehetnek: **Susa Aladár** és **Wendl Jenő**.

Osztályismétlésre utasítatnak: **Kulcsár Károly** és **Stern Albert**.

IV. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve														
		Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Számtan	Mértan	Természettan	Szabadkézi rajz	Mértani rajz	Ének	Testgyakorlat	Szorgalom	Magaviselet
5	Fatér Lajos*	3	2	3	3	2	4	3	3	2	2	2	1	3	2
	Kovács Elek	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3	2	3	3	1
	Mazol Emil	3	4	3	3	3	3	3	3	4	4	2	3	4	3
	Monda Ferencz*	4	3	3	3	4	3	3	3	2	3	1	3	3	3
	Schwarz Salamon	2	3	3	4	3	4	3	3	3	3	2	2	4	2
	Stein Jenő				m	e	g	h	a	l	t				
	Stern József*	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	2	3	1	1
	Stern Károly	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	3	3	2
	Tóth János	4	4	3	3	4	4	3	2	1	2	2	2	4	3
	Tower Vilmos	3	3	3	2	2	2	3	3	fm	3	2	3	3	2

Schäpy János a III. és IV. oszt. tárgyaiból összevont magánvizsgálatot tett a nagym. vall. és közokt. miniszteriumnak 1891. évi május 28-án 22302. szám alatt kelt magas engedélye alapján.

Javító vizsgálatot tehetnek: **Fatér Lajos, Monda Ferencz** és **Schwarz Sal.**

Osztályismétlésre utasítatnak: **Mazol Emil** és **Tóth János.**

V. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve														
		Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Számtan	Könyvtétel	Történelem	Alkotmánytan	Természettan	Vegytan	Mértani rajz	Ének	Testgyakorlat	Szorgalom	Magaviselet
	Beck Hugó	1	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	fm	3	2
	Koch Henrik*	2	2	2	2	2	1	2	2	2	3	1	1	2	2
	Szalaváry János	2	3	3	3	3	2	2	2	3	3	2	2	3	2
	Skerlak László	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	3	2	2	2

VI. OSZTÁLY.

Sorszám	A tanuló neve													
		Hittan	Magyar nyelv	Német nyelv	Történelem	Számítan	Könyvvitel	Vegytan	Gazdaságtan	Mértani rajz	Ének	Testgyakorlat	Szorgalom	Magaviselet
5	Beretz Árpád*	2	1	1	1	2	1	2	1	3	1	1	2	2
	Orbán Antal*	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2
	Pollák József*	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Rádli Lajos	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Sáfrán János*	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Az érdemsorozat jegyeinek jelentése.

a) Az előmenetelben:

- 1 = jeles,
- 2 = jó,
- 3 = elégséges,
- 4 = elégtelen.

b) A szorgalomban:

- 1 = ernyedetlen,
- 2 = dicséretes,
- 3 = változó,
- 4 = hanyag.

c) Az erkölcsi magaviseletben:

- 1 = dicséretes,
- 2 = jó,
- 3 = türehető.

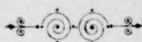

VIII.

Kimutatás az intézetből eltávozott tanulókról.

Hová távozott	Az 187 ² / ₃ -től a mult tan. végéig összesen	A mult tanév végén						A jelen tanév alatt						Összesen
		I	II	III	IV	V	VI	I	II	III	IV	V	VI	
		Más polgári iskolába	31	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	
Kereskedelmi »	10	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	16
Gymnásiumba	29	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
Reáliskolába	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Tanítóképezdébe	43	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	46
Elemi iskolába	8	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	9
Gazdasági pályára	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Kereskedelmi pályára	49	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	50
Iparos pályára	76	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	77
Irnoki v. dijnoki állásr.	12	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	13
Postához	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Vasúthoz	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Katonai pályára	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Árvaházba	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Pályát nem választott	14	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
Nem tudatik	8	2	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	13
Meghalt	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Összesen	306*	5	2	—	7	1	4	4	1	2	1	—	—	333

*) L. az intézet mult évi »Értesítő«-jét.

IX.

Jótekonyság.

Intézetünk a lefolyt tanévben is több oldalról részeseült a jótekonyság áldásában. Szegény tanulóink segélyezése, jeles előmenetelű növendékeink megjutalmazása, s általában az intézet anyagi és szellemi érdekeink előmozdítása körül a jótekonyságnak, az áldozatkészségnek oly szép jeleit tapasztaltuk, melyekre sokkal népesebb és vagyonosabb városok iskolái is méltán büszkék lehetnének.

1. Jótévőink közül első sorban kell megemlékeznünk választó-kerületünk országgyűlési képviselőjéről, nagyságos dr. Mandel Pál urról, a ki intézetünk szegénysorsu és szorgalmas növendékei részére 105 frtot, pályamunkákra pedig 50 frtot kegyeskedett adományozni. A 105 frt segély 10 növendék közt már évközben kiosztatott. A mi a pályamunkákat illeti, a kegyes adományozó kívánságához képest, a dolgozat tárgya a történelemből vétetett, a tétel teljes czime: »II. Józseftől az 1848-iki szabadságharczig fejtessék ki nemzetünk küzdelme a jogegyenlőségért.« A kitűzött pályadíjra két munka érkezett be; szerzőik: Pollák József és Rádli Lajos VI. o. tanulók. Mindakét tanuló helyesen fejtette meg a tételt, azért a pályadíj a szaktanár javaslata értelmében megosztatott olyképen, hogy Pollák József jobb munkájáért 30 frtot, Rádli Lajos pedig 20 frtot kapott. Utóbbinak készpénzben adatott ki a jutalom, Pollák József pedig pályadíja fejében Vörösmarty M. »összes műveit« kapta.

2. A hercegi uradalom tek. főbérnöksége iskolánk tüzifa szükségletére 24 köbmeter kemény tüzifát, továbbá tavaszi multságunk helyének feldiszítésére több szekér zöld gallyat volt szives adományozni.

3. A helybeli takarékpénztár nagyérdemű igazgató-

sága a takarékpénztár múlt évi üzleti tiszta nyeresiményéből az idén is 60 frtot sziveskedett iskolánkknak adományozni azon kijelentéssel, hogy azon összeg az iskolaszék által meghatározandó szükségletekre forditassék.

4. Ingyenes élelmezéssel segítéyztek 9 szegény tanulót a helybeli közönség körében a következő jótevők:

Hajós Mihály és Kiss Pál urak 1—1 tanulónak egész éven át, Guttmann József ur 1 tanulónak 5 hóíg, s 1 tanulónak 3 hóíg, Balogh Árpád ur 3 tanulónak 1—1 hóíg, s 1 tanulónak 2 hóíg, Fuss Nándor, Isoó Ferencz és Sissoovich Károly urak 1—1 tanulónak 3—3 hóíg, Rózsás János ur 1 tanulónak 2 hóíg, s 1 tanulónak 1 hóíg, Nagy József ur 2 tanulónak 1—1 hóíg, Hajmási Ferencz, Laubhaimer Oszkár, Matyasovszky Vincze és Stessel Károly urak 1—1 tanulónak 1—1 hóíg adtak teljes élelmezést.

Weinberger Ödön ur hetenként 3 napon teljes élelmezéssel látott el 1 tanulót egész éven át. Brüll Lipót és Wortmann Benő urak hetenként 2—2 napon 1—1 tanulónak adtak teljes élelmezést az egész éven keresztül. Hetenként 1—1 napi élelmezést adtak 1—1 tanulónak egész éven át: Arnstein Simon, Grosz Jakab, Pollák Lázár, Sommer Ede, Selinger János, Stern Dávid és Weisz Ede urak.

5. Nagy Sándor ur 1 db. 20 márkás aranyat juttatott az igazgatóságghoz azon kijelentéssel, hogy azt a történelemben legtöbb haladást felmutató növendék kapja jutalmul. Ugyancsak a tanulók jutalmazására Csukics Adolf ur 1 frtot Guttmann Lajos ur 2 frtot bocsátott az igazgatóság rendelkezésére; ugyanazon czélra adományozták a helybeli kereskedő ifjak az általuk tartott multság tiszta jövedelmét, 4 frt 22 krt.

6. A szorgalomban, tanulásbeli előmenetelben s jó magaviseletben kiváló növendékek megjutalmazása végett az iskolaszék által kibocsátott gyűjtő-iven a következő szives adományok folytak be:

Hajós Mihály ur adományozott 4 frtot, Karabélyos Elek ur 3 frtot, Fuss Nándor ur 2 frtot és 3 db. ezüst huszast, Dr. Brünner József, Isoó Ferencz, Dr. Józsa Fábrián, Laubhaimer Oszkár, Pollák Lázár, Sissoovich Károly, Tower János és Dr. Wollák Adolf urak 2—2 frtot, Belosits János, Csesznák Ödön, Freyer Fülöp urak, özv.

Gordignáni Ferenczné urnó, Kiss Pál, Kiss Lajos, Matyásovsky Vincze, Mazol Árnold, Nuszer János urak, Nagy Lászlóné asszonyság, Rósás János, Szirmay Béla, Schwarz Jakab és Tomka György urak 1—1 frtot, Wortmann Benő ur 3 db. ezüst huszast, Balogh Árpád, Fuchsz János, Gráner testvérek, Hajas József, Kormos Gyula, Klein, Stein Antal, Sommer Ede és Schwarz József urak 50—50 krt. Weisz Lipót ur 40 krt.

Az iskolaszék gyűjtő-ivén tehát befolyt összesen 43 frt 90 kr. és 6 db. ezüst huszas.

Fogadják a fentebbi pontok alatt felsorolt nemeszivü jötevők polgári iskolánk iránt tanusított meleg érdeklődésükért s annak céljaira hazafias áldozatkészséggel nyújtott kegyes adományaikért úgy az iskolaszék mint az intézeti igazgatóság hálás köszönetét!

Segélyzett és jutalmazott tanulók.

1. A tandíj fizetése alól felmentettek még pedig a) az egész évi tandíj alól: Beck Ede, Bognár Kálmán, Düh István, Helyes Géza, Ivanics Ferencz, Kodela József, Kohn Lajos, Németh István, Lencz Béla, Simon Elek és Stessel Károly I. osztályu-, Barbarics János, Küronya István, Milhofer Győző és Pizslinger János II. osztályu-, Angyán János, Illés József, Kolár Iván, Partsami János, Sáfrán József, Stern Albert és Wendl Jenő III. oszt., Kovács Elek, Stern József és Stern Károly IV. oszt., Beck Hugó V. oszt., Berecz Arpád, Orbán Antal és Sáfrán János VI. osztályu tanulók; b) a fél tandíj alól felmentettek: Berényi Miklós, Czizmazia István, ifj. Deutsch József, Deutsch Lajos, Gyura József, Oslaj József, Rádli Viktor, Schwarz Ödön, Stern Kálmán és Vörös Gyula I. oszt., Kovács József és Krampatits Géza II. oszt., Márkus Lajos, Monda Alajos és Schwarz Rezső III. oszt., Monda Ferencz és Tóth János IV. osztályu, s végre Rádli Lajos VI. oszt., tanulók.

2. Tankönyvekkel és rajzszerekkel elláttattak az a) és b) pontok alatt felsoroltak, kivéve Krampatits Géza, ifj. Deutsch József, Deutsch Lajos és Márkus Lajos tanulókat.

Az elengedett tandíjak összege: 356 frt 50 kr., a szegény tanulók részére beszerzett 96 db. tankönyv értéke 79 frt 79 kr., a rajzszeréké pedig 48 frt 34 kr., és így az iskolaszék által intézetünk szegény tanulóí részére nyújtott segély kitesz összesen 484 frt 63 krt.

3. A Dr. Mandel Pál képviselő ur által segélyezésre adományozott 105 frtból Düh István és Rádli Viktor I. oszt., Kovács József II. oszt., Angyán János, Sáfrán József és Schwarz Rezső III. oszt., Kovács Elek, Stern József

és Stern Károly IV. oszt., tanulók 10--10 frtot, Sáfrán János VI. oszt. tanuló pedig 15 frt segélyt kapott.

4. Ingyen élelmezéssel segélyezettettek: Lencz Béla I. oszt., Piszlinger János II. oszt., Angyán János, Monda Alajos és Wendl Jenő III. oszt., Kovács Elek, Monda Ferencz, Stern József és Stern Károly IV. oszt., tanulók.

5. A tápintézeti alap kamataiból félévenként 18 frt 79 kr. segélyben részesült Kovács József II. oszt., tanuló.

6. A Molnár-féle 400 frtos alapítvány kamataiból szorgalom-, jó előmenetel- és magaviseletért jutalmat nyertek: Kovács József II. oszt., és Rádli Lajos VI. oszt., tanulók egyenként 12 frt 16 krt.

7. A helybeli közönség szives adakozásából összegyűlt 52 frt 42 kr., 1 db. 20 márkás arany és 6 db. ezüst huszas a következőkép használtatott fel:

a) A 20 márkás aranyat, az adományozó kívánságához képest, a történelemből legszebb eredményt felmutató növendékünk, Skerlák László V. oszt. tanuló kapta jutalmul.

b) Példás magaviseletért Bisell Béla és Brüll Adolf 3—3 db. ezüst huszassal jutalmaztattak meg.

c) Általános előmenetel-, szorgalom- és jó magaviseletért Sáfrán János VI., Orbán Antal VI. és Stern József IV. oszt. tanulók 5—5 frt, Kolár Iván III. o. tanuló 3 frt, Illés József és Schwarz Nándor III. o. tanulók 2—2 frt, Düh István I. o. tanuló 3 frt, Rádli Viktor I. o. tanuló 2 frt jutalmat nyertek. — Pollák József VI. oszt. tanuló Tompa M. »Összes költeményeit«, Wortmann Samu II. o. tanuló »Columbus Kristóf élete és Amerika felfedezése« cz. könyvet, Bisell Béla I. o. tanuló »Gr. Benyovszky Móricz élete és kalandjai«-t, id. Deutsch József I. o. tanuló Paul Bert »Utazások és vadászkalandok« cz. művét, végre Oslaj József I. o. növendék »Robinson Crusoe történetét« nyerte jutalmul.

d) A tornászban tett jeles előmenetelért Berecz Árpád V. oszt. tanuló 2 frttal, Ehrenreich János III. o. tanuló pedig 1 frttal jutalmaztatott meg.

e) A művészeti tantárgyakban, a rajz- és szépírásban tett előhaladásért Illés József és Kolár Iván III. oszt., továbbá Kovács József II. és Oslaj József I. osztályu tanulók 2—2 ez. frt jutalmat nyertek.

XI.

Szükséges tudnivalók.

1. Az alsó-lendvai polgári fiiskolában a jövő 1892—93. iskolai évre a beiratások szeptember 1., 2. és 3-ik napjain délelőtt 9—12 óráig a tanácskozási teremben eszközöltetnek. A beiratásra a tanulók szülők vagy ezek helyettesei kíséretében tartoznak megjelenni.

2. A polgári iskola I. osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet be: a) a ki legalább a 9 évet betöltötte; b) kinek az elemi iskola IV. osztálya számára kiszabott tantárgyakban elégséges jártassága van és ebbeli ismereteit egy, e végre rendelt felvételi vizsgálat után igazolja. Az I. osztályba belépni szándékozó tanulók tehát kötelesek felvételi vizsgálatot tenni a magyar írás- és olvasásból, magyar nyelvből, földrajzból és számolásból.

A felvételi vizsgálatok a beiratási napokon d. u. 2 órakor tartatnak; ugyanekkor lesznek a javító vizsgálatok is. A felvételi és javító vizsgálatok díjtalanok.

3. A polgári iskolába lépő tanuló, bármily nemzetiséghez tartozik, köteles a magyar nyelvet is tudni annyira, hogy a törvény által ezen iskolában elrendelt magyar nyelvi oktatásban fennakadás nélkül részt vehessen.

4. A polgári iskola bármely osztályába felvehető minden oly tanuló, ki koránál fogva az általa kijelölt osztályba beillik, és az azon osztályban megkívántató előkészültségről vizsgálat után bizonyosságot tesz.

5. A középiskolából polgári iskolába való átlépés a nagym. vallás. és közoktatásügyi miniszter urnak 1889. évi május 12-én 6364. szám alatt kiadott rendelete értelmében történhetik a) *elsőrendű bizonyítvány alapján*; b) *másodrendű bizonyítvány alapján*, ha az illető tanuló a gymnasiumban latin vagy görög nyelvből, reáliskolában francia nyelvből kapott elégtelen osztályzatot, de a többi tantárgyból legalább elégséges érdemjegye van. Azon tantárgyakból azonban, melyeket az átlépni akaró tanuló a középiskolában nem tanult és mely a polgári iskola későbbi osztályaiban nem fog pótoltatni, felvételi vizsgálatra kötelezendő; ha erre előkészülve nem volna, az előkészületre az osztályvizsgálat idejéig terjedő határidő engedélyezhető, s csakis a felvételi vizsgálat előzetes sikeres letétele után bocsátható osztályvizsgálatra.

c) Oly tanuló, ki a középiskolában a latin, görög, illetve francia nyelvet leszámítva, egy, vagy legfeljebb két tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, szintén felvehető a polgári iskola következő felsőbb osztályába sikeres javító, illetve felvételi vizsgálat alapján, mihez a kir. tanfelügyelő engedélye szükséges.

d) Oly tanuló, ki a középisk. valamely osztályát credménytelenül ismételte, a polg. iskola megfelelő, sőt amennyiben a fentebbi pontok feltételeinek is megfelel, magasabb osztályába is felvehető.

6. Valamely polgári iskolánál elégtelen osztályzatot nyert tanuló rendszerint csak ezen iskolánál tehet javító vizsgálatot. A javító vizsgálatnak más polgári iskolánál való letehetése csak rendkívüli körülmények között, ezen utóbbi iskola felett álló kir. tanfelügyelő engedélyével történhetik meg és akkor a bizonyítványra vezetendő javító záradékban az engedély száma és kelte idézendő.

7. A polgári iskolába való felvételre az 1887. évi 22-ik törvénycsik alapján multhatatlanul megköveteltik minden 12 évet betöltött tanulótlól, hogy hiteles hatósági bizonyítvánnyal igazolja:

a) hogy a legutóbbi 5 év alatt védhímlővel újra oltatott; vagy

b) hogy az újraoltás alól orvosilag felmentetett.

8. A polgári iskola 4 alsó osztályából felvételi vizsgálat alapján átléphet a tanuló a középiskolák megfelelő osztályába.

9. A polgári iskola IV. osztályát végzett tanuló, ha életkora engedi, átléphet a) *tanítóképezdebe*; b) *kereskedelmi középiskolába*; c) *középiskolába*; d) *az országos mintarajstanodába*; e) *a cs. kir. valamint a m. kir. hadapród (cadet) iskolába*.

10. A polgári iskola VI. osztályát végzett tanuló előtt a következő pályák állanak nyitva: a minősítési törvény értelmében lehet községi és körjegyző; alkalmazható különféle állami hivataloknál, kereskedelmi és ipari vállalatoknál és pénzügyintézeteknél mint hivatalnok.

Ha tovább akar tanulni, átléphet a gazdasági és állatorvosi tanintézetekbe, a posta és táviró tiszteket képző, valamint a Budapesten szervezett vasuti tisztképző tanfolyamra és rajztanárképzőbe.

11. A tandíj egész évre 10 frt, melynek első fele a *beiratás-
kor*, második fele *február hóban* fizetendő.

12. Szegénysorsu és jó előmenetelű tanulók egész, vagy fél-tandíj elengedésben részesülhetnek s használatra tankönyveket és rajzszerkeket ingyen kaphatnak a lehetőségig. A kik ezen segélyben akarnak részesülni. kötelesek szegénységi és iskolai bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványaikat — a községi polg. iskolaszékhez czimezve — beiratás alkalmával az igazgatóságnál benyújtani. Ugyanekkor nyújtandók be az élelmezéssel való segélyért is a folyamodványok.

A vidékről jövő tanulók figyelmeztetnek, hogy szállást fogadni az igazgatóság előleges tudta és beleegyezése nélkül nem szabad.

Kelt Alsó-Lendván, 1892. június hó végén.

Az igazgatóság.